

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет історії, права і публічного управління

Кафедра всесвітньої історії

РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Європейський Союз: історія і сучасність

підготовки доктора філософії
галузі знань 03 Гуманітарні науки
спеціальності 032 – Історія та археологія
Освітньо-наукова програма «історія та археологія»
Факультет історії, права і публічного управління

Вінниця – 2021 рік

Робоча програма з вибіркової навчальної дисципліни «Європейський Союз: історія і сучасність» для підготовки доктора філософії зі спеціальності 032 – історія та археологія.

Мова навчання – українська

30 серпня 2021 р. – 13 с.

Розробник: Неприцький О.А., к. і. н., доцент

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри всесвітньої історії

Протокол № 1 від 30 серпня 2021 року

Завідувач кафедри всесвітньої історії проф. Мельничук О. А.
30 серпня 2021 року

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні навчально-методичної комісії факультету історії, права і публічного управління

Протокол № 1 від 30 серпня 2021 р.

Голова
30 серпня 2021 р.

доц. Гребеньова В.О.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 – Гуманітарні науки	Вибіркова	
Індивідуальне науково-дослідне завдання <i>Реферат</i>	Спеціальність 032 – історія та археологія	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 90	Освітньо-наукова програма «історія та археологія»	2-й	2-й
		Семестр	
		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,5 самостійної роботи аспіранта – 2,5	Ступінь вищої освіти: <i>Доктор філософії</i>	Лекції	
		10 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	6 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		40 год.	60 год.
		Індивідуальні завдання: 20 год.	20
		Вид контролю: очна - залік (3 семестр) заочна – залік (3 семестр)	

Співвідношення кількості аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи (%) становить
 для денної форми навчання – 33,5:66,5
 для заочної форми навчання – 12:88

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання.

2.1. Основною метою викладання навчальної дисципліни «Європейський Союз: історія і сучасність» є: забезпечити оволодіння теоретичними знаннями щодо Європейських інтеграційних процесів у період від завершення Другої світової війни до сьогодення, а також опанування умінь і навичок практичного застосування набутих знань.

2.1. Основними завданнями вивчення дисципліни «Європейський Союз: історія і сучасність» є:

- ознайомити з основними концептуальними засадами та методологічними підходами до висвітлення європейської інтеграції;
- сформувати у студентів цілісну картину перебігу об'єднувачих процесів у Європі;
- висвітлити економічні, політичні і соціальні рушійні сили європейської інтеграції;
- показати роль окремих історичних осіб, політичних партій і пересічних громадян в історичному процесі і сучасній політиці Євросоюзу;
- розвинути у студентів здатність до самостійного аналізу історичних процесів, відслідковування хронологічних, причинно-наслідкових зв'язків;
- виховати повагу до основоположних цінностей сучасної європейської цивілізації: прав людини, толерантності, демократії, раціоналізму.

2.3. Компетентності

2.3.1. Загальні компетентності

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- Здатність працювати в міжнародному контексті;
- Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

2.3.2. Фахові компетентності

- Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в історичній науці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з історії та суміжних галузей;
- Здатність застосовувати інформаційні, телекомунікаційні, інноваційні технології, сучасні електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій, педагогічній та навчальній діяльності;
- Здатність усно, письмово і візуально презентувати та обговорювати результати наукових досліджень та/або інноваційних розробок українською та іноземною мовами, добре розуміти іноземні наукові тексти за напрямом історичних досліджень;

- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в галузі історичної науки, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень;
- Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.

2.4. Програмні результати навчання.

У результаті вивчення обов'язкової навчальної дисципліни «Європейський Союз: історія і сучасність» здобувач повинен:

- Мати передові концептуальні та методологічні знання з історичних наук і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку;
- Формулювати й вдосконалювати важливі дослідницькі завдання та вирішувати їх, дотримуючись правил академічної доброчесності та професійної етики.
- Планувати і виконувати теоретичні та прикладні дослідження з історії та дотичних міждисциплінарних напрямків з використанням сучасних інструментів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.
- Вільно презентувати та обговорювати результати досліджень, теоретичні та прикладні проблеми історичної науки державною та іноземною мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних фахових виданнях та реалізовувати в історичних проектах.
- Застосовувати сучасні інструменти, інформаційні та телекомунікаційні технології пошуку, оброблення та аналізу історичних джерел
- Формулювати та перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні наукові аргументи і докази, підтверджені історичними джерелами.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1.

Історія євроінтеграційних процесів.

Тема 1. Вступ. Періодизація та історичне підгрунття європейської інтеграції.

Періодизація європейської інтеграції. Проблеми європейської інтеграції у світлі сучасних політичних і економічних теорій. Історичні передумови й рушійні сили інтеграційних процесів у Західній Європі. Національна, етнічна і пан європейська ідентичність. Концепції класичного і відкритого суверенітету. Федералістичні уявлення про майбутнє Європи. Євроскептики, євроентузіасти і єврореалісти.

Тема 2. Європейська інтеграція після Другої світової війни. Європейські співтовариства.

Результати і наслідки Другої світової війни для країн Європи. Рада Європи. Європа у перші повоєнні роки. План Шумана і Моне. Європейське об'єднання вугілля і сталі. Плани військово-політичної інтеграції у Західній Європі. Римський договір. Європейські співтовариства. (ЄЕС і Євроатом). Альтернативний проект європейської інтеграції (ЄАВТ). Європейські співтовариства. Єдиний Європейський Акт. Шенгенська Угода.

Тема 3. Європейський Союз.

Маастрихтський договір. «Чотири свободи» єдиного ринку. Приєднання Австрії, Фінляндії і Швеції. Політична інтеграція. Економічний і валютний союз. Спільна зовнішня політика і політика безпеки. Амстердамський договір. Розширення ЄС на Схід. Ніццький договір. Проект Європейської Конституції.

Розділ 2.

Структура і діяльність Європейського Союзу.

Тема 4. Інституції та структури ЄС.

Принципи формування наддержавних і міждержавних структур. Схема управління у Європейському Союзі. Механізми прийняття рішень і їх реалізації у ЄС. Європейська Рада. Європейська Комісія. Рада Міністрів. Європейський парламент. Економічний і соціальний комітет. Комітет регіонів. Суд Європейського Союзу. Лічильна палата.

\

Тема 5. Співпраця України з Європейським Союзом.

Україна – “Повернення до Європи”. Спільна стратегія Європейського Союзу щодо України. Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу. Угода про партнерство і співпрацю. Болонський процес. Програми міжнародного обміну. Перспективи України щодо асоційованого і повного членства у Європейському Союзі.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	пз	л з	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Історія євроінтеграційних процесів												
Тема 1. Вступ. Періодизація та історичне підґрунтя європейської інтеграції.	18	2	4		4	8		2			4	12
Тема 2. Європейська інтеграція після Другої світової війни. Європейські співтовариства.	18	2	4		4	8		2			4	12
Тема 3. Європейський Союз.	18	2	4		4	8			2		4	12
Разом за розділом 1	54	6	12		12	24			2		12	48
Розділ 2. Структура і діяльність Європейського Союзу.												
Тема 4. Інституції та структури ЄС.	18	2	4		4	8			2		4	12
Тема 5. Співпраця України з	18	2	4		4	8			2		4	12

Європейським Союзом.												
Разом за розділом 2	36	4	8		8	16			4		8	24
Усього годин	90	10	20		20	40	90	4	6		20	60

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
1	Вступ. Періодизація та історичне підґрунтя європейської інтеграції.	4	-
2	Європейська інтеграція після Другої світової війни. Європейські співтовариства.	4	-
3	Європейський Союз.	4	2
4	Інституції та структури ЄС.	4	2
5	Співпраця України з Європейським Союзом.	4	-
	Усього годин	20	6

6. Теми лабораторних занять

не передбачено навчальним планом

7. Теми індивідуальних занять

не передбачено навчальним планом

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
1	Вступ. Періодизація та історичне підґрунтя європейської інтеграції.	8	12
2	Європейська інтеграція після Другої світової війни. Європейські співтовариства.	8	12
3	Європейський Союз.	8	12
4	Інституції та структури ЄС.	8	12
5	Співпраця України з Європейським Союзом.	8	12
	Усього годин	40	60

9. Індивідуальні завдання

1. Періодизація європейської інтеграції від найдавніших часів до наших днів.
2. Історичне підґрунтя європейської інтеграції.
3. Європейська інтеграція після завершення Другої світової війни.
4. Європейська Асоціація Вільної Торгівлі – альтернативний проект інтеграційних проектів у Європі.
5. Європейське об'єднання вугілля і сталі.
6. Європейське Економічне Співтовариство.
7. Європейський Союз.
8. Країни Вишеградської четвірки.
9. Європейський Парламент.
10. Рада Міністрів ЄС.
11. Комісія Європейського Союзу.
12. Угода про Асоціацію між Україною і ЄС.

10. Методи та технології навчання

Вивчення навчальної дисципліни «Європейський Союз: історія і сучасність» передбачає використання різних методів навчання та викладання:

- словесні методи (лекція, розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія, диспут, консультація, співбесіда тощо);
- практичні методи (лабораторні та практичні заняття, графічні роботи тощо);
- наочні методи (ілюстрування, демонстрування, комп'ютерна презентація тощо);
- робота з навчально-методичною літературою, науковими джерелами і електронними ресурсами (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- методи організації самостійної роботи (розв'язання завдань, виконання проектів, індивідуальних і творчих завдань тощо);
- за логікою навчального процесу (індуктивні, дедуктивні, метод аналогій, аналітичні і синтетичні);
- за характером пізнавальної діяльності (пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемно-пошуковий, евристичний, дослідницький, розв'язування творчих завдань, проблемного викладу навчального матеріалу);

- інтерактивні та активізації навчання, з використанням новітніх мультимедійних та комп'ютерних технологій (групове навчання, мозковий штурм, робота в парах);
- індивідуальна науково-дослідна робота тощо.

11. Критерії та методи оцінювання

Методи оцінювання: увесь перелік письмових, усних та практичних тестів/заліків, проектів, презентацій, портфоліо тощо, які використовуються для оцінювання успішності особи, яка навчається, і визнання досягнення результатів навчання освітнього компонента.

Поточний контроль проводиться на усіх видах аудиторних занять (лекції, практичні, індивідуальні, лабораторні заняття), а також оцінюється самостійна робота, у тому числі й індивідуальні завдання, з кожної теми.

Поточний контроль на усіх видах аудиторних занять реалізується такими методами: усного і письмового опитування, захисту лабораторних робіт, виступів на практичних заняттях, підготовка та демонстрація презентацій, портфоліо тощо, проведення контрольних робіт, колоквиумів на інше.

Поточний контроль виконання самостійної роботи, в тому числі й індивідуальних завдань, здійснюється за усіма темами.

Форми здійснення поточного контролю та кількість балів за кожну форму визначаються викладачем (наприклад, усна відповідь на теоретичне питання 1-5 б.)

Методи підсумкового оцінювання: усний, письмовий, тестовий залік.

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання лабораторних досліджень; оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій тощо. Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг під час складання екзаменів та заліків (підсумкового контролю) за графіком екзаменаційної сесії.

На підсумковий (семестровий) контроль - залік, екзамен – рішенням кафедри відводиться від 20 до 30 балів.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно з Критеріями оцінювання знань і вмінь здобувачів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського за такими рівнями і критеріями:

Оцінка за шкалами ECTS, стобаловою, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень здобувача
<p style="text-align: center;">А 90-100 балів ВІДМІННО</p>	<p>Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності.</p> <p>Здобувач проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання.</p> <p>Здобувач спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові задачі, розв'язувати нестандартні задачі, ситуації. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення.</p> <p>Здобувач проявляє інтерес до актуальних проблем відповідного освітнього компонента, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.</p>	ВИСОКИЙ
<p style="text-align: center;">В 80-89 балів ДУЖЕ ДОБРЕ</p>	<p>Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні.</p> <p>Здобувач володіє комплексом знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань здобувач спроможний вибрати необхідний елемент комплексу знань та вмінь.</p> <p>Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій. Відбувається перенесення сформованих умінь або їх комплексів на розв'язування незнайомих задач, ситуацій.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як професійно значущий.</p>	ВИСОКИЙ
<p style="text-align: center;">С 75-79 балів ДОБРЕ</p>	<p>Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях.</p> <p>Здобувач усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком.</p> <p>Здобувач спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язування задач, ситуацій тощо.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.</p>	ДОСТАТНІЙ

D 60-74 балів ЗАДОВІЛЬНО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, може проілюструвати власними прикладами відповідь на питання, частково усвідомлює специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо, має знання про способи розв'язування типових задач, ситуацій тощо. Однак процес самостійного розв'язування задач, ситуацій тощо потребує опори на зразок. Навчально-пізнавальна активність здобувачів є ситуативно-евристичною. Домінують мотиви обов'язку та особистого успіху. Використання засобів саморозвитку та самопізнання відбувається не усвідомлено.	ЗАДОВІЛЬНИЙ
E 50-59 балів ДОСТАТНЬО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні. Має уявлення про специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо. Виконання дій при роз'ясненні задач, ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.	НИЗЬКИЙ
Fx 35-49 балів НЕЗАДОВІЛЬНО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Виконання окремих дій відбувається не усвідомлено, однак переважно правильно, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.	НЕЗАДОВІЛЬНО
F 0-34 балів НЕПРИЙНЯТНО	Здобувач володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст окремих розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, у більшості неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього примусу.	

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Для заліку (6 семестр)

Поточний контроль та самостійна робота										ІНДЗ	Залік	Сума
Розділ 1					Розділ 2							
T1		T2		T3		T4		T5		10	20	100
ауд.	с.р.	ауд.	с.р.	ауд.	с.р.	ауд.	с.р.	ауд.	с.р.			
4	10	4	10	4	10	4	10	4	10			

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного контролю (6 семестр)

Вид діяльності	Кількість балів	∑ балів
Лекції: - відвідування; - участь в обговоренні дискусійних питань; - усна відповідь на запитання;	1	5 x 1 = 5
Семінарські заняття: - виконання і захист індивідуальних і колективних (групових) навчальних проектів;	4	10 x 4 = 40

<ul style="list-style-type: none"> - участь в обговоренні дискусійних питань; - усна відповідь на запитання; - демонстрація мультимедійної презентації з навчальної теми; - тестовий контроль 		
ІНДЗ (науково-педагогічне дослідження у вигляді реферату): <ul style="list-style-type: none"> - обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження; - складання плану реферату; - критичний аналіз суті та змісту першоджерел; виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності; аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання; - дотримання правил реферування наукових публікацій; - доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження; - дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел). 	10	10
<p style="text-align: center;">Самостійна робота</p> <ul style="list-style-type: none"> - виконання домашніх завдань; - підготовка до лекцій, практичних робіт; - підготовка наукових тез, статей, доповідей; - участь у різноманітних конкурсах, олімпіадах, виготовлення наочності, підготовка технічних засобів навчання та ін. 	10	10
<p style="text-align: center;">Підсумковий модульний контроль:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тестовий контроль; - контрольна робота 	14	15
<p style="text-align: center;">Залік:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усна відповідь на питання 	20	20
Разом балів		100

Шкала оцінювання: сто балова, ECTS, розширена

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за розширеною шкалою
		для заліку та екзамену
90-100	A	відмінно
80-89	B	дуже добре
75-79	C	добре
60-74	D	задовільно
50-59	E	достатньо
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного перескладання
1-34	F	неприйнятно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Неприцький О.А. Гаврилов О., Донай Л., Неприцька Т. Брендінг територій – європейський досвід для Вінниччини. Навчально-методичний посібник. – Вінниця, 2018. – 56 с.
2. Неприцький О., Савчук Є., Неприцька Т., Києнко-Романюк Л. Індикатори та критерії достовірності інформації в Internet. - Вінниця, 2018. – 53 с.
3. Мельничук О.А., Неприцький О.А. Маніпуляція історією в інтересах політики: технології обробки інформації в сучасному інформаційному просторі. Навчально-методичний посібник. – Вінниця, 2019. – 23 с.
4. Неприцький О.А. Євроатлантична інтеграція (II половина XX – початок XXI ст.). Навчально-методичний посібник. – Вінниця, 2009. – 41 с.
5. Неприцький О.А. Європейська інтеграція. Навчально-методичний посібник. – Вінниця, 2013. – 46 с.

14. Рекомендована література

3.1. Основна

1. Горюнова Є. Євроінтеграція: навч. посіб. / Є. О. Горюнова. К. : Академвидав, 2013. С. 178–203.
2. Довідник з європейської інтеграції / під ред. О. П. Черниш. Львів : Магнолія, 2006. 383 с.
3. Ентін Л.М. Інституційна структура та механізм прийняття рішень у Європейському Союзі. / Л.М.Ентін. К., 2004.
4. Європейський Союз. Консолідовані договори. К., 1999.
5. Європейський Союз: вчора, сьогодні, завтра : навч. посіб. / уклад. Ю. Макар. Чернівці: Рута, 2008. 224 с.
6. Копійка В. Європейський Союз: історія і засади функціонування : навч. посіб. / В. Копійка, Т. Шинкаренко. К. : Знання, 2012. С. 607–670.
7. Копійка В., Шинкаренко Т. Європейський Союз: заснування і етапи становлення. К.:Видавничий дім “Ін Юре”, 2011.
8. Кордон М. Європейська та євроатлантична інтеграція України : навч. посіб. / М. Кордон. К. : Центр учб. літ., 2017. 172 с.
9. Критерії членства в СОТ, ЄС та НАТО. Інтеграційні перспективи України. Аналітичне дослідження. К. : Ін-т Євроатлантичного співробітництва, 2007. – 84 с.
10. Лендшел М. Розширення та політика сусідства Європейського Союзу : навч.-метод. посіб. та матеріали до курсу / М. Лендшел. Ужгород: Мистецька Лінія, 2008. 284 с.
11. Паппас С. Європейське управління. К., 2004.
12. Світова та європейська інтеграція: організаційні засади. Навч.посібник / За ред. Я.Й.Малика, М.З.Мальського. Львів, 2000.

13. Угода про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами [Електронний ресурс]. Режим доступу: Режим доступу: http://www.europexxi.kiev.ua/ukrainian/ukraine_eu/020.html.

14. Шнирков О.І, Кузнецов О.В., Кульпінський С.В. Європейський валютний союз. Навч. посібник. К., 2020.

3.2. Додаткова

1. Авраменко М. Аналіз концептуальних положень міжурядового підходу до європейської інтеграції / М. Авраменко // Віче. 2010. № 12. С. 2–4.

2. Віднянський С. Об'єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу / С. Віднянський, А. Мартинов // Український історичний журнал. 2010. № 1. С. 223–229.

3. Гарагович В. Транскордонне співробітництво в євроінтеграційній стратегії України 1991–2011 рр. // Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць. – К. : ВІР УАН, 2013. Вип. 5. С. 166–171.

4. Еволюція європейського проекту та його інститутів // Європейський проект та Україна: монограф. / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський [та ін.]. К.: НІСД, 2012. С. 8–24.

5. Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття : довідник / склад. А. Круглашов, І. Озимок, Т. Остапенко, В. Руссу. Чернівці, 2010. 212 с.

6. Європейський проект та Україна : монограф. / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. К.: НІСД, 2012. С. 8–24.

7. Європейський проект та Україна : монограф. / А. В. Єрмолаєв, Б. О. Парахонський, Г. М. Яворська, О. О. Резнікова [та ін.]. К. : НІСД, 2019. С. 75–136.

8. Каракуц А. М. Основні виміри української євроінтеграції / А. М. Каракуц // Гілея (науковий вісник) : зб. наук. праць. К. : ВІР УАН, 2013. № 3. С. 785–789.

9. Консолідовані версії договору про ЄС та договору про функціонування ЄС : хрестоматія / упоряд. Б. В. Бабіна. Одеса: Фенікс, 2012. 294 с.

10. Курс лекцій Право Європейського Союзу [Текст] : навч.-посіб. для студентів та слухачів з підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного

рівня “магістр” / уклад. О. М. Солоненко, Б. В. Калиновський, Г. В. Тригубенко, А. І. Хальота. – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – 198 с.

11. Кучухідзе А. Європейський Союз як протиполог США та Росії. Межі можливого та неможливого / А. Кучухідзе // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць. К., 2010. Вип. 90, ч. 1. С. 69–70.

12. Лендшел М. Розширення та політика сусідства Європейського Союзу : навч.-метод. посіб. та матеріали до курсу / М. Лендшел. Ужгород : Мистецька Лінія, 2020. 284 с.

13. Лисяк-Рудницький І. Україна між Сходом та Заходом / І. Лисяк-Рудницький // Лисяк-Рудницький І. Історичні есе : у 2 т. / І. Лисяк-Рудницький. К., 1994. Т. 1. С. 1–11.

14. Луткач В. Нормативно-правове забезпечення транскордонного економічного співробітництва / В. Луткач // Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України : матеріали 11-ї регіон. наук.-практ. конф. 15 трав. 2014 р., м. Дніпропетровськ / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2014. С. 147–149.

15. Макаруха З. Відносини Україна - Європейський Союз : від партнерства до асоціації та економічної інтеграції / З. Макаруха // Право України. 2013. № 6. С. 51–58.

16. Максимець Б. В. Стратегія успішного досягнення європейської інтеграції України / Б. В. Максимець // Молодь в євроінтеграційних прагненнях України: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Івано-Франківськ, 20 лютого 2014 р. Івано-Франківськ, 2014. С. 263–266.

17. Марченко М. Н. Право Європейського Союзу. Питання історії і теорії [Електронний ресурс] / М. Н. Марченко, Е. М. Дерябіна. Режим доступу : <http://yport.inf.ua/pravo-evropeyskogo-soyuza-voprosyi-istorii.html>.

18. Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу / Н. Мусис ; перекл. з англ. К. : К.І.С., 2005. 466 с.

19. Радлінська О. Лісабонський договір: чи має майбутнє Європейський Союз? / О. Радлінська // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць. К., 2010. Вип. 88, ч. 1. С. 85–86.

20. Рудик О. Політична частина Угоди про асоціацію з ЄС: значення для України / О. Рудик // Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України: матеріали 11-ї регіональної

наук.-практ. конф. 15 трав. 2014 р., м. Дніпропетровськ / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2014. С. 12–17.

21. Седляр Ю. Інтеграційні процеси в Європі у ХХ ст.: ідейні засади та механізми реалізації [Електронний ресурс] / Ю. Сідляр. Режим доступу: <http://bibl.kma.mk.ua/pdf/pidruchniku/22/39.pdf>.

22. Стадник О. П. Міжурядовий підхід нового лібералізму у розвитку інтеграційних процесів / О. П. Стадник // Грані. 2011. № 1. С. 75–80.

23. Трегуб О. І. Теоретичні засади європейської інтеграції / О. І. Трегуб // Грані. 2013. № 9. С. 148–153.

24. Троян С. Конструювання нової моделі інтеграції в Європі // Гілея (науковий вісник): зб. наук. праць. К.: ВІР УАН, 2012. Вип. 8. С. 705–707.

25. Drozdiak W. Fractured Continent: Europe's Crises and the Fate of the West. W. W. Norton & Company, 2017. 320 p.

26. Marsh D. The Euro: The Battle for the New Global Currency. Yale University Press, 2011. 352 p.

27. Merritt G. Slippery Slope: Brexit and Europe's Troubled Future. Oxford University Press, 2017. 288 p.

28. Olsen J. The European Union. Politics and Policies. Routledge, 2020. 344 p.

29. Pinder J. The European Union: A Very Short Introduction. Oxford University Press, 2018. 171 p.

30. Piris J.-C. The Future of Europe: Towards a Two-Speed EU? Cambridge University Press, 2012. 178 p.

31. The History of the European Union. Constructing Utopia. Giuliano Amato, Enzo Moavero-Milanesi, Gianfranco Pasquino, Lucrezia Reichlin (Editors). Bloomsbury Publishing, 2019. 592 p.

15. Інформаційні ресурси

1. Глосарій термінів Європейського Союзу URL: <http://europa.dovidka.com.ua/a.html>

2. Євроінтеграційний портал URL: <https://eu-ua.org/pereklady-aktiv-acquis-communautaire-yes>

3. Європол URL: <https://www.europol.europa.eu/partners-agreements/operational-agreements?page=1>

4. Міністерство закордонних справ України URL: <http://mfa.gov.ua/ua>

5. Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії URL: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua>

6. Представництво України при ЄС URL: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/ua-eu-association>
7. Сайт ЄС URL: <https://eeas.europa.eu>
8. Співробітництво України та ЄС у сфері юстиції, свободи та безпеки URL: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/justice-freedom-security>
9. Україна та ЄС URL: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/1937/ukraine-and-eu_en
10. Україна та Східне партнерство URL: http://eap-csf.org.ua/wp-content/uploads/2017/10/Report_Ukrainian.pdf
11. Представництво Європейського Союзу в Україні URL: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_en
12. Національна наукова бібліотека України ім. В.І.Вернадського URL: www.nbu.gov.ua